

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۵/۰۷/۲۰

محمدصالح گردش

زبان دری پارسی زبان قومی و خانوادگی کسی نیست

زبان دری پارسی، زبان قومی، تباری، شخصی و خانوادگی کسی نیست و هیچ قومی نمی تواند آنرا قباله و از خود نماید و هم نباید به تعدادی اجازه داد تا این زبان را قومی و خانوادگی و منتسب به قوم و تبار خود سازند. چنانکه من خود از اسم تاجیکی که کشور تاجیکستان به این زبان برچسپ زده اند، سخت مخالف ام. زبان دری پارسی زبان یک حوزه تمدنی است که همه باشندگان این حوزه تمدنی سهم و حصه خود را به این زبان داشته و پرداخته اند. بعضی متعصبین زبان دری وقتی چند کلمه متداول این زبان را در زبان های دیگری می بینند بدون دقت و تأمل آنرا منسوب به فرهنگ و زبان پارسی دری می دانند. در ارتباط این موضوع در نوشته های دگرم زیاد نوشته ام و در اینجا از ده ها و صد ها کلمه به یکی دو کلمه بی اشاره می کنم که از فرهنگ و زبان دگران به این زبان راه یافته است: "جَل" به معنی آب یکی از کلمات متروک و مرده زبان هندی و از ریشه زبان سانسکریت است چنانکه این کلمه حالا در زبان هندی کاربرد ندارد و کلمه "پانی" جای آن را گرفته است. اما در زبان دری وقتی کسی از نهایت تشنگی و کمبود آب، از حال برود و از پا بیفتد، می گویند: "جَل زده است". چنانکه آفتاب زدگی و گرما زدگی را نیز به همین قاعده استعمال می کنند. حتا اکثر دری زبانان تا حال متوجه نشده باشند که کلمه جَل در اینجا چه معنا و مفهومی را ارائه می نماید؟ حالا متوجه می گردیم که کلمه جَل در این مورد معنی آب را می دهد و همان کلمه متروک و مرده هندی به این شکل به زبان دری هنوز جاری و مورد کاربرد است. "هرا" در زبان هندی رنگ سبز را گویند. این کلمه از نظر من در جزو اسم های "هرا برزئیتی" (اسم قله شامخ البرز در اوستا) و هم اسم اماکنی چون هرات، هری، هریرود، هراوتی، اراکوزیا(ارغنداب)، الینا(هرینا) اسم قوم نورستانی و پشه بیان در عصر ویدی موجود است. زبان پارسی دری زبان متعصبین نیست و این خود نمایانگر آنست که این زبان در قالب های قومی و محدوده های جغرافیایی خاص نمی گنجد، زبان دری پارسی در هر مقطع زمانی از همه زبان های همجوار و نزدیک به خودش بهره برده و بی هیچ حساسیتی در غنամندیش افزود گردیده است. اگر از تأثیر گذاری زبان های دگر این حوزه به این زبان صرف نظر نماییم، در صورتیکه دری پارسی زبانان به تنهایی کلمات وارده زبان عربی را از قاموس این زبان بزدايند، دگر با زبان دری قادر به سخن گفتن نیز نخواهند شد.

اگر بعضی متعصبین، فراخی و گستردگی این زبان را متوجه می بودند و می دانستند که زبان پارسی دری در نتیجه تأثیر گذاری ها و تأثیر پذیری ها به رشد و شگوفایی رسیده است، هرگز از ورود واژه های پوهنتون و زیژنتون در پهلوی اسم های دانشگاه و زایشگاه حساسیت نشان نمی دانند و مشکل ایجاد نمی کردند زیرا ریشه این واژه ها نیز به

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولئ

سرچشمه های دو زبان پشتو و دری پیوند می خورد، چنانکه در رابطه در اثر "ریشه واژه های پوهنتون و دانشگاه" سال ها قبل نگاشته ام. به این شکل بزرگترین خیانت را در حق زبان دری، سیاسیون دری زبان مربوط یک قوم خاص در دوره نظام جمهوریت و حتا پیش از آن نمودند که گاهی بخاطر گرفتن یگان پُست کلیدی و پر عاید وقتی با مانع و بن بست می خوردند، ازین زبان و جماعت گویندگانش چون ابزاری سؤ استفاده می کردند چنانکه به چند جوان خون گرم قوم و تبار شان در پوهنتون ها و مکاتب هدایت می دادند تا بر سر کلمات پوهنتون و زیژنتون و چند کلمه دیگر انتقاد نمایند و دیگر دری زبانان را نیز بشورانند و نظام درسی و آموزشی را اخلاص نمایند. تأسف این است که تعدادی از استادان آن نهادها نیز دانسته و یا ندانسته درین معامله طرف قرار می گرفتند. اما همان گروه قومی و سیاسی که عامل آشفتگی بودند، وقتی به هدف گروهی شان که گرفتن امتیاز بود، می رسیدند، بعداً به نحوی دستور و هدایت خاموشی و سکوت را به مهره های وابسته شان در مراکز تعلیمی صادر می نمودند. گروه های قومی سیاسی نظام های پیشین خیانت هایی را در هر زمینه حیات اجتماعی و فرهنگی ملت ما روا دیدند که از دید این قلم به دهه ها سال قابل جبران نخواهد بود. از همین است که هرگز نباید طرفدار ادغام گروه های قومی سیاسی در چوکات نظام فعلی و نظام های آینده بود و بگذاریم که جامعه ما با همه مشکلات و معضلات داشته بدون حضور و دخالت آن خائنین سیر تکاملی عادی و معمولی اش را ببیماید.

آرشیف: مطالب نشر شده محترم محمدصالح گردش

د پانو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په څیر و لولئ